

REFERAT

***LA “INTRODUCERE IN STIINTELE
POLITICE”***

***TEMA: “SISTEMUL POLITIC SI
ELEMENTELE SALE INTERNE.
SOCIOLOGIA ISTORICA A POLITICII:
STATUL MODERN”***

**REALIZAT: Pavelco Livia
Relatii Internationale,
Grupa II, anul I.**

Termenul “stat” își are originea în latinescul “status”, cu sensul de stare a unui lucru, semnificând ideea de ceva stabil, permanent. Acest cuvânt se folosea pentru a desemna cetățile, republicile de tipul celei romane și alte forme de organizație politică a societății. Acesta nu înseamnă că la etapa timpurie de existență a statului nu au fost încercări de a fundamenta ideea clară despre stat. Asemenea încercări de tratare a problemei statului pot fi întâlnite, de exemplu, la gânditorii din antichitate, cum ar fi Aristotel, Platon. Vechii greci defineau statul cu noțiunea de polis¹ - stat cetate, ca așezare delimitată de altă, dar și ca instituție de exercitare a conducerii sociale. La rândul lor, românii, pentru a face o mai mare distincție între stat ca teritoriu, așezare și stat ca instituție, foloseau doi termeni distincți: de “civitate” - stat în sensul de teritoriu și “res-publica” (pentru perioada republicii) - ca instituție politică, definea ideea de conducere a vieții publice sau a statului. Asadar, “status rei publicae” însemna pentru magistratii și poporul roman “starea lucrurilor publice” sau “situația conducerii vieții publice”². Și vechii germani au văzut în stat atât o organizare teritorială, cât și una politică, definindu-l cu noțiunea de land.

Pentru întâia oară noțiunea de stat - “statio” este folosită de N.Machiavelli în scrierea sa “Principele”³ (1513), când se referă la ideea unității. În Evul Mediu, pentru stat se folosea termenul de regat, țară, principat sau republică, noțiuni care exprimau ideea de întindere a teritoriului statal și ideea de putere a regelui, a principelui, a corpului politic local de a comanda și de a cere să li se dea ascultare.

Începând cu secolul al XVIII-lea termenul de stat, în sens de putere și instituție politică cu rol major în organizarea și conducerea societății, se impune treptat în limbile moderne. După această perioadă noțiunea de stat va fi folosită în sensul de instituție politică sau de comunitate umană aflată sub o anumită autoritate, accepțiune care și astăzi și-a păstrat valabilitatea.

În sensul său modern noțiunea de „stat” se folosește mult mai târziu, începând cu secolul al XVI-lea. De obicei folosirea acestui cuvânt în sensul său modern e legată de numele lui Niccolo Machiavelli. Noțiunea de Stat capătă însă un sens modern în Europa medievală începând cu epoca Renasterii. Unul dintre promotorii înțelegerii moderne a noțiunii de stat este Jean Bodin, în opera „Le six livres de la Republique”⁴.

Când termenul “status” a început să fie utilizat în expresii precum : “status rei române” și “status rei publicae” situația conducerii vieții politice⁵ a dobândit și o semnificație politică.

În secolul XVII – XVIII, statul era conceput ca rezultat al unui pact sau contract social între guvernatori și grupul minoritar, investit de aceștia cu prerogative de conducere politică. În această concepție, poporul (titularul suveranității) delega exercitiul puterii

---

¹ Pentru o imagine generală a organizării și funcțiilor polisului în Grecia antică, a se vedea G.Glotz, “Cetatea greacă”, Editura Meridiane, București, 1992, p.24-40. Pierre Carlier, “Secolul al IV-lea grec”, Editura Teora, București, 1998, pag.183- 212. Edmond Levy, “Grecia în secolul al V-lea”, editura Teora, București, 1998, pag. 183-222.

² Henri Brun, Guy Tremblay, “Droit constitutionnel”, Les Editions Yvon Blais Inc. Quebec, 1990, pag.61.

³ “Toate statele, toate stăpânirile care au avut și au autoritate asupra oamenilor au fost și sunt sau republici, sau principate”, Machiavelli, “Principele”, Editura Minerva, București, 1995, pag.4.. Pentru a se referi la stat, Machiavelli folosea denumirea de “principat”. A se vedea cap.IX din lucrarea menționată, intitulat în original “De principatu civile” (“Despre Principatul civil”).

⁴ Charles Cadoux, “Droit constitutionnel et institutions politiques”, vol.I, Cujas, Paris, 1973, ,pag.46.

⁵ Cristian Ionescu, “Trata de drept constituțional contemporan”, pag. 40.

sale suverane unor indivizi in schimbul acceptarii de catre acestia a anumitor conditii. Printr-un asemenea contract social, poporul scapa de anarhie, tulburari si conflicte sociale generate de cucerirea si exercitarea dezordonata a puterii, iar guvernantii capata in schimb prestigiul si „deliciul” puterii, in schimbul obligatiei de a impune si apara ordinea sociala in beneficiul egal al indivizilor intregii comunitati sociale.

In epoca contemporana, definitiile date statului au pastrat elementele clasice ale conceptului. Profesorul Ion Deleanu apreciaza ca statul este, in sens restrictiv si concret, ansamblul organelor politice de guvernare si ca el desemneaza aparatul de directionare a societatii politice⁶.

In statul modern, intemeiat pe principiile statului de drept, centralizarea joaca un rol asemanator cu cel din monarhiile absolute, dar, evident, cu mijloace si obiective diferite. Avem in vedere ca aparatul statal centralizat reprezinta, in realitate, intreaga ratiune si serveste interesele generale ale acesteia.

In Statele Moderne, centralizarea puterii si distribuirea ei de catre un centru unic de decizie nu se mai fac in beneficiul unei singure persoane, ci al intregului popor.

In Statul Modern (faurit dupa Revolutia Franceza din 1789), centralizarea politica a fost sustinuta nu numai de factorii politici si juridici, ci si de factorii economici. Intr-un sistem centralizat numai organele centrale sunt abilitate sa ia masuri legislative si decizii administrative pentru intreg teritoriul.⁷

Fiind o categorie socială extrem de complexă, noțiunea de stat este folosită în mai multe sensuri.

În sensul cel mai larg al cuvântului, statul e organizatorul principal al activității unei comunități umane care stabilește reguli generale și obligatorii de conduită, organizează aplicarea sau executarea acestor reguli, în caz de necesitate, rezolvă litigiile care apar în societate.

În sens restrâns și concret, statul este ansamblul autorităților publice care asigură guvernarea.

Deseori în viața de toate zilele, cuvântul stat e folosit și într-un sens mult mai restrâns, avându-se în vedere nu întregul ansamblu de organe de guvernare, ci un organ concret, cum ar fi, de exemplu Parlamentul, Guvernul, Curtea Supremă de Justiție.⁸

Statul este o institutie avand ca suport o grupare de oameni asezata pe un anumit teritoriul delimitat, capabila de a-si determina singura propria competenta si organizata in vederea exercitarii unor activitati care pot fi grupate in functie: legislative, executive si jurisdictionala.⁹

“STATUL A PRECEDAT SOCIETATEA”

Marc Bloch

⁶ Ion Deleanu, “ drept constitucional si institutii politice”, vol.II, Iasi, 1992, pag. 8.

⁷ Charles Debbasch, “ Science administrative”, Dalloz Paris, 1989, pag.198.

⁸ Boris Negrea, “ Teoria generala a dreptului si statului”, Chisinau, 1999, pag. 54.

⁹ Tudor Draganu, “ Drept constitucional si institutii politice”, vol.1. pag 116.

Statul face parte din viața cotidiană: a-ti plăti impozitul, a-ti îndeplini serviciul military, a trece frontiera, a încetini la semnul unui agent de circulație, a-ti obține permisul de conducere sau diploma de studii, a primi o subvenție guvernamentală sau a fi decorat, sunt doar unele dintre multiplele manifestări ale statului. Statul poate fi definit ca o organizare a puterilor ierarhizate, diferențiată de Societatea civilă și dispunând de resurse specifice (norme juridice, aparat administrativ) care-i permit să-și exercite autoritatea pe un anumit teritoriu.¹⁰

Progresul statului modern și al politicii

Supraviețuire feudală și particularisme locale:

Evoluția societății omenesti releva o permanentă modernizare a Statului: de la faramitare la centralizare statală – în Franța din timpul lui Ludovic al XI-lea, în Anglia de la începutul dinastiei Tudorilor (finele secolului al XV-lea), în Spania domnia Isabellei de Castilia și alui Ferdinand de Aragon – și apoi la absolutismul monarhic, după ce o perioadă de timp “monarhia starilor” reușise să mențină un oarecare echilibru al puterilor, bazată pe principiul unei guvernări temperate. Semne ale schimbărilor sunt evidențiate de permanentizarea impozitelor și o armată prezentă, de către funcționarii din administrația locală și centrală și de controlul autorităților locale.¹¹

Statul și absolutismul monarhic. Conceptii.

În feudalism are loc o coabitare între puterea laică și biserică, ce a avut ca efect imprimarea unui pregnant caracter divin atât puterii cât și instituțiilor sale politice, fapt ce a determinat o justificare și o legitimare supranaturală a acestora.

În același timp biserică, prin dogma sa teologică a contribuit în mare măsură la fundamentarea pe un temei divin a doctrinei monarhice absolute. Potrivit acesteia, monarhul este reprezentantul lui Dumnezeu pe pământ, el primește și exercită puterea de la Dumnezeu, iar pentru faptele și actele sale nu este răspunzător decât în fața divinității.¹² În feudalism, dreptul natural a fost înlocuit cu cel divin, întreaga explicare și reglementare a relațiilor sociale se va face prin divinitate.

În perioada descompunerii feudalismului și trecerii la capitalism, dreptul natural își va recăpăta caracterul laic, rațional și va deveni o armă ideologică în lupta burgheziei contra feudalității.

burgheze care urmăreau abolirea vechii puteri și a vechiului stat de esență feudală.¹³

Juristi ai timpului fac comentarii asupra puterii monarhice. Toate scrierile lor indică

---

¹⁰ Gheorghe Bichicean, “Introducere în științele politice”, Editura Universității „Petru Maior” din Tg.-Mureș 2007, pag. 78.

¹¹ Ibidem, pag. 82.

¹² Ion Mitran, “Politologie”, Editura Fundației România de mâine, București 2000, pag. 56.

¹³ Ibidem.

acceptarea autoritatii existente (monarhice): revoltele sunt condamnate, intrucat a te razvrati contra suveranului, inseamna a te radica impotriva lui Dumnezeu. Evolutia teoriilor politice are loc alaturi de rege si autoritatea regala, doctrinele inscriindu-se in aceasta evolutie.

Claude de Seyssel (1450-1520), in lucrarea "La grande monarchie de France", afirma ca monarhia este cel mai minunat regim posibil, dar exista o serie de limitari intre puterile regelui si cele ale Parlamentelor, pronuntandu-se pentru mentinerea privilegiilor ordinilor (nobilime, cler si Starea a treia).

Niccolo Machiavelli (1469-1524) ocupa un loc important in dezvoltarea ideilor politice. In opera sa "Principile" (1513) scrie ca statul republican si dictatorial este cel mai bun dintre state.

Principalele lui idei despre stat:

1. Exaltarea statului. Ideea care se afla in centrul gandirii sale este ca individul este subordonat Statului: "Statul foloseste constrangerea sa asupra individului dincolo de bine si rau". Cu privire la relatiile dintre state, el afirma ca lumea este o jungla si de aceea trebuie sa fii puternic, gratis unei arme puternice".
2. Secularizarea statului.¹⁴ Machiavelli dorea si promova laicizarea Statului si chiar subordonarea intreaga a religiei de catre Stat. Manifesta ostilitate contra Sfantului Imperio si a tot ceea ce se putea numi "universalism crestin": a adoptat o pozitie anticrestina contra puterii temporale a Bisericii, contra guvernarii preotilor (statul teocratic).

Originea Statului Modern:

Existenta statului raspunde unui moment bine precizat, exigentelor structuri politice. El isi continua evolutia guvernare dupa guvernare. Statul este miza luptelor dintre diferite elite ale unei societati pentru cucerirea puterii. Dar un toate societatile organizate politic sunt state. Nu a existat niciodata un stat modern, ci State moderne. Modernizarea statala a societatilor feudale si reconstructia campului lor politic (raporturile intre guvernanti si guvernati) au urmat trasee variate si multidimensionale, pentru a ajunge la statele moderne pe care le cunoastem azi.

Originea statului urca mult in timp, in curul secolului al XVI-lea, atunci oameni sima nevoia unei noi institutii pentru a governa raporturile intre clasele dominante si popor. Este momentul in care teritoriul asupra caruia un sef isi exercita puterea devine din numai proprietatea acestuia din urma, un patrimoniu colectiv. Acest patrimoniu nu mai poate fi condes de un singur om, care il putea faramita dupa bunul sau plac, ci a fost creat un nou element care va permite celor guvernati sa conserve teritoriul pe care traiau toate drepturile si libertatile sub Guvernul elitei acestei societati. Statul impune o mare atentie, atat din punct de vedere politic, cat si istoric, iar sociologia histrica a politicii ne permite sa intelegem mai bine Statul.

La originea statului modern se afla feudalitatea, care reprezinta pivotul necesar in organizarea primelor State Contemporane. Pana in aceasta epoca, toate statele au urmat practic acelasi drum si organizare sociala cu o politica interna

---

¹⁴ Secularizarea inseamna a trai cu secolul sau, aici: a laicize.

asemanatoare. In Societatea feudala apar primele contracte vasalice, care precizau ca vasalul este legat de un seior prin obligatia de fidelitate si omagiu si ca el datoreaza servicii personale celui din urma. In schimb, seniorul ii dadea pamant si il proteja. Prin acest contract, poporul isi cucereste autonomia si, in acelasi moment, faramiteaza din ce in ce mai mult dominatia politica a seniorilor, total plasat uneori sub egida unui rege. Acesta a fost punctul de plecare al modificarilor “ social- politice”: puterea de a comanda, de a pedepsi si taxa populatiile, se repartizeaza in viitor intre un numar crescand de mici unitati de dominatie. Astfel, asistam la o divizare politica.

Societatea feudala comporta 3 caracteristici: institutionalizare foarte slaba (o persoana – rege – domina si reprezinta puterea), faramitare puternica (exista multe grupuri – seniorii si unin vasali – dominante) si o foarte slaba continuitate in timp si spatiu (frontierele fluctueaza frecvent).

Statul Modern, cu frontierele sale fixe, inca nu a atins gradul de maturitate. Singur Imperiul Bizantin in Europa putea primi definitia de Stat Modern.

Statul Modern va imprumuta de la Societatea feudala cadrele sale institutionale. Trecerea de la Societatea feudala la statul modern, plecand de la inceputul secolului al XVII-lea reprezinta trecerea de la o dominatie patrimoniala foarte stralucitoare, la o putere forte si centralizatoare care, progresiv, se institutionalizeaza si in care suveranitatea este divizata, se imparte intre numeroase afmili senioriale si princiare. Aceasta putere centrala a fost lucerita in urma numeroaselor antagonismo si conflicte.

Revolutia Franceza (1789) a incoronat caderea principiului fundamental care guverna ordinea vechiului regim, ce impartea populatia in trei “ Stari “ inegale : persoane bogate si puternice cu numeroase privilegii care fac fata unui sopor lipsit de orice putere si mijloace. Rezultatul direct al Revolutiei Franceze a fost abolirea monarhiei absolute, ca si disparitia societatii ordinelor si privilegiilor feudale ale nobilimii. Ultimele “ supravietuiri” ale dependentei au fost abolite, impozitele feudale si dijmele au fost suprimate, marile domenii feudale au fost faramitate si a fost adoptat principiul egalitatii. A fost victoria guvernatorilor asupra guvernantilor.¹⁵

De cealalta parte a Canalului Manecii, in Anglia , REvolutia glorioasa (1688) facuta cu un secol inaintea REvolutiei Franceze a fost, fara indoiala, un succes. Ea asigura suveranitatea Parlamentului si prosperitatea Angliei, interzicea accesul catolicilor la tron, asigura alegeri libere si reinnoirea Parlamentului, considera ilegala prezenta unei armate in timp de pace. Si acolo guvernatorii au triumfat asupra guvernantilor. Si Statele Unite ale Americii au cunoscut un razboi pentru cucerirea independentei fata de metropola lor Europeana, Marea Britanie. In Concluzie, as putea afirma ca iesirea din epoca feudala si construirea societatii moderne, s-a facut prin revolutie si razboaie.

Odata cu aparitia Statului Modern are loc centralizarea puterii politice, care pana atunci era foarte putin prezenta. Ea a antrenat si o mutatie financiara si militara a societatii medievale: prelevarile fiscale facute un de catre rege, ci de catre Stat., redistribuirea partiala a banilor stansi, in majoritate elitei

---

¹⁵ Ibidem, pag. 98.

conducatoare, dar investiti in masinaria razboiului, care permite in timp de pace multiplicarea domeniilor sale de investitie.

Pana in epoca feudala, societatile au evoluat de o maniera asemanatoare. Feudalismul a inceput in Occident, pentru a se incheia, dupa numeroase modificari, in Orient. Acestea sunt cele mai vechi societati feudale si cele care au cunoscut o rezistenta particulara a structurilor sociale medievale, ce vor avea nivelul de etatizare cel mai intins. Unele sisteme politice vor avea “un centru si un Stat” (Franta), “un Stat fara centru” (Italia) sau “un centru fara Stat veritabil” (Marea Britanie, Statele Unite ale Americii), sau chiar “nici centru, nici stat complet” (Elvetia).

Pentru a determina *gradul de etatizare* al unei societati, trebuie sa privim conditiile initiale ale formarii lor, ca de exemplu daca structurile traditionale au “stiut” sa reziste procesului de modernizare politica.

ELEMENTELE INTERNE ALE STATULUI:

Statul se caracterizeaza prin cateva elemente sau dimensiuni istorice si politice, cumulate calitativ. La ele se atribuie:

- **Teritoriul,**
- **Populatia (natiunea),**
- **Autoritatea (puterea) publica sau executiva,**
- **Suveranitatea.**¹⁶

Dimensiunile statului au o importanta majora. Ele conditioneaza atat aparitia, cat si disparitia sau reinvierea statului.

Teritoriul

Teritoriul este dimensiunea materiala a statului. Desi, la prima vedere, teritoriul pare sa fie o notiune geografica, el reprezinta, de asemenea, un concept politic si juridic. Toate acestea reies din functiile pe care acesta le are:

- Teritoriul este factorul care permite situarea statului in spatiu, localizand in asa mod statul si delimitandul de altele.
- Prin intermediul teritoriului statul stabileste legaturile cu cei ce-l locuiesc, definindule calitatea de apartinenta la statul respectiv, calitatea de supusenie sau de cetatenie.
- Teritoriul determina limitele extinderii puterii publice si contribuie la structurarea autoritatilor publice in dependenta de organizarea teritoriului.
- Teritoriul este simbolul si factorul de protectie a ideii nationale.¹⁷

Populatia

¹⁶ M. Vararu, “Dreptul administrativ roman”, Socec, Bucuresti, 1928, pag. 17-29.

¹⁷ Romulus Seisanu, “Historia frontierelor”, Cartea Romaneasca, Bucuresti, 1940, pag.5.

Populatia constituie dimensiunea demografica, psihologica si spirituala a statului. Un stat fara populatie nu poate sa existe , e de neconceput. Statul este o societate umana organizata, o societate stabilizata in interiorul frontiere permanente. Cei ce locuiesc pe un teritoriu delimitat de frontiere si sunt supusi aceleiasi puteri pot avea fata de acesta ori calitatea de cetatean, de membru al statului respectiv, ori calitatea de strain, ori cea de apatrid.¹⁸

Dintre aceste trei categorii de persoane numai cetatenii se bucura de deplinatatea drepturilor si posedea deplinatatea obligatiilor stabilite de stat.

Autoritatea (puterea) politica exclusiva sau suveranitatea.

Aceasta constituie cel mai caracteristic element specific al statului. Puterea este un fenomen legat de autoritate, care se caracterizeaza prin:

- Posibilitatea de a coordona activitatea oamenilor conform unei vointe supreme.
- De a comanda.
- De a da ordine si necesitate de a se supune acestei comenzi.

Prin urmare autoritatea presupune coordonarea, comanda si supunere.

Puterea se infaptuieste sub mai multe forme. Ea poate fi nepolitica sau politica, nestatala sau statala etc. Intr-o societate exista mai multe categorii de putere:

- puterea familiara.
- Puterea unui colectiv.
- Puterea unui grup social.
- Puterea unor partide.
- Puterea altor organizatii social-politice.

Puterea statala¹⁹ insa este cea mai autoritara putere. Ea se caracterizeaza prin urmatoarele trasaturi:

- Este un atribut al statului care se identifica cu forta. Aceasta forta se materializeaza in diverse institutii politico-juridice (autoritati publice, armata, politie, etc.).
- Are un caracter politic.
- Are o sfera generala de aplicare.
- Detine monopolul constrangerii: numai ea are posibilitatea sa foloseasca constrangerea si dispune de aparatul de constrangere.
- Puterea de stat este suverana.

---

¹⁸ Cristian Ionescu, "Institutiile politice si drept constitutional", Editura Juridica, Bucuresti, 2004, pag.60.

¹⁹ Catalin Zamfir, "Dictionar de sociologie", Editura Babel, Bucuresti, 1993, pag. 329- 330.

Forma de stat²⁰ reprezinta o categorie complexa ce determina modul de organizare, continutul puterii si structura interna a acestei puteri. Forma de stat e caracterizata de trei elemente componente:

- **forma de guvernament;**
- **structura de stat;**
- **regimul politic;**

Forma de guvernament are o importanta majora pentru caracteristica statului. Din punct de vedere al formei de guvernament cele mai frecvent intalnite sunt monarhia, republica.

Monarhia ca forma de guvernament se caracterizeaza prin aceea ca seful statului este monarhul, care de regula detinea puterea pe viata si o transmite ereditar, sau este desemnat dupa proceduri speciale in dependenta de traditiile respective.

Ca forma de guvernament monarhia este cunoscuta din cele mai vechi timpuri. In evolutia sa monarhia cunoaste mai multe forme: monarhie absoluta, monarhie limitata, monarhie parlamentara dualista, monarhie parlamentara contemporana.

Republica este o astfel de forma de guvernament in care puterea superioara apartine unui organ ales pe un timp limitat. Persoanele care compun organul electiv sunt responsabile juridic pentru activitatea lor.²¹

Republica la randul sau poate fi parlamentara sau presidentiala.

Cea parlamentara se caracterizeaza prin faptul ca fie ca lipseste seful statului, fie ca acesta este ales de catre parlament, raspunzand in fata lui.

Republica presidentiala se caracterizeaza prin alegerea sefului statului, de catre cetateni, fie direct prin vot universal, egal, secret, si liber exprimat, fie indirect prin intermediul colegiilor electorale de ex. SUA.

Fiind ales in asa mod seful statului se afla pe o pozitie egala cu parlamentul. De cele mai multe cazuri la asa republici seful statului se afla in fruntea executivului.

Structura de stat se caracterizeaza prin organizarea puterii in teritoriu. Dupa structura de stat determinam :

- **state simple sau unitare;**
- **state compuse sau federative;**

---

²⁰ Sofia Popescu, "Forma de Stat", Editura Stiintifica si Enciclopedica, Bucuresti, 1983, pag 14. Tudor Draganu "Drept constitutional si institutii politice", vol. I, Targu Mures, 1993, pag.180.

²¹ "Mica Enciclopedie de Politologie", Editura Stiintifica si Enciclopedica, Bucuresti, 1977, pag. 262-263.

Statul simplu unitar se caracterizeaza prin aceea ca el este unitar si nu se afla intr-o uniune cu alte state si isi pastreaza suveranitatea si organizarea proprie, participa ca un stat pe deplin suveran. Astfel de state au un singur parlament , organ executiv si un singur rand de organe judecatoresti.

Statul compus sau unional este compus din mai multe sau doua entitati statale. In literatura se mentioneaza ca statul federativ poate fi constituit din mai multe state federale.

Statul federativ constituie o uniune statala in care exista doua randuri de organe centrale de stat: organele federatiei, si organele subiectilor federatiei.

Regimul politic include ansamblul metodelor si mijloacelor de conducere a societatii.

Democratia reprezinta forma de guvernare si regim politic in care puterea apartine poporului. De altfel democratia este definita si ca o guvernare a poporului. Prin popor si pentru popor.

Regimul autocratic se caracterizeaza prin existenta atat a conditiilor juridice formale cat si a conditiilor reale pentru manifestarea vointei poporului. Poporul nu are nici o posibilitate sa determine sau sa influenteze politica interna si externa a statului.²²

Trăsăturile statelor

În decursul istoriei, statele au luat forme diverse. Există mari diferențe între statul Orientului Apropiat, de acum cinci mii de ani, statul - cetate grecesc, statul feudal francez sau german de la sfârșitul primului mileniu d.Hr., imperiul mongol și statele democratice moderne. Cu toate acestea, statele au o serie de trăsături comune. Astfel, statul organizează și gestionează puterea pe un teritoriu. Suveranitatea statului constă în dreptul său de a exercita puterea politică pe propriul teritoriu. De asemenea, statul are o relație specială cu populația de pe teritoriul său - definită ca cetățenie- această relație variind în funcție de cultura statului respectiv, de la „statul în slujba cetățeanului“ la „cetățeanul în slujba statului“. Orice stat exercită puterea în mod legitim, având autoritate asupra cetățenilor săi și orice stat își dezvoltă un sistem de legitimare a autorității sale; orice stat cultivă și se bazează pe un anumit naționalism; orice stat are un grad de autonomie în raport cu guvernarea și guvernanții dintr-un anumit moment, autonomie asigurată de neutralitatea politică a statului.

Ceea ce face diferența între stat și formele ce l-au precedat (trib, clan etc.) este faptul că statul nu mai este constituit pe baza unei asocieri spontane a indivizilor. În cazul statului, este vorba de voința de asociere. Faptul că statul este titular al puterii, nu înseamnă că deține puterea absolută, deoarece puterea sa este totdeauna supusă dreptului. Autoritatea puterii politice, etatice este legitimă atunci când este recunoscută și acceptată în mod liber de toți indivizii unei colectivități sau cel puțin de majoritatea

---

²² Cristian Ionescu, “ Institutii politice si drept constitutional”, Editura Juridica, Bucuresti, 2004, pag. 68-84.

acestora. Aceasta presupune și acceptarea normelor pe baza cărora statul funcționează, norme care sunt de două feluri: sociale (legi nescrise) și juridice (care instituționalizează normele sociale într-un cadru organizat politic).

Funcțiile statului

Indiferent de forma statului, acesta îndeplinește anumite funcții ce urmăresc să asigure concordia, bunăstarea și securitatea externă. Funcțiile generale ale statului sunt: crearea unității etatice, ierarhizarea relațiilor, diferențierea specifică.

Statul de drept, bazat pe separația puterilor în stat, pluripartidism, constituționalism îndeplinește următoarele funcții specifice: funcția legislativă (prin intermediul parlamentelor - constă în stabilirea normelor generale și de conduită), funcția executivă (organizează aplicarea legilor, aplicarea politicilor guvernamentale, conducerea statului în momentele de criză), funcția judecătorească (sanționarea prin intermediul legilor și soluționarea litigiilor juridice), funcția economică (organizează activitatea economică în cadrul proprietății de stat), funcția socială (prin intermediul unui sistem de protecție socială asigură un trai decent tuturor cetățenilor) și funcția culturală (asigurarea unor condiții corespunzătoare de educare și instruire a tuturor cetățenilor), funcția ecologică (stabilirea unor legături cu alte state).

Potrivit lui Michael Mann, pe lângă menținerea ordinii interne, statul, pentru a depăși anumite interese de grup din interior, mai îndeplinește și alte funcții, cum ar fi: apărarea țării, menținerea infrastructurii de comunicații, redistribuția economică și legislația.

V.I Lenin afirma: “Statul modern nu este decat organizarea pe care si-o da societatea pt. a apara anumite raporturi de productie impotriva atacurilor celor exploatați. Statul modern este un fel de masina gigantica, un fel de personificare abstracta a capitalismului. Statul nu este decat o expresie a societati! si mai puțin a idealului moral. Reprezinta momentul in care societatea s-a impartit in tabere dusmane. Statul este puterea izvorata din societate, din ce in ce mai straina ei. Aceasta creeaza un organ pentru apararea intereselor comune fata de anumite atacuri, exterioare sau interloare ; organul acesta este Statul. Abia creat acest organ se diferentiaza de societate si e asa de puternic, incat devine instrumentul unei singure clase. Lupta celor de jos impotriva asupritorilor, devine o lupta impotriva Statului. Statul este o caricatura grotesca si sangeroasa a autoritatii, careia trebuie sa i se opuna anarhismul spre a apara LIBERTATEA si DREPTUL LA VIATA. Libertatea este adevaratul element fundamental al civilizatiei si numai printr-o mai mare implinire a sa se obtine adevaratul progres. Luati o balanta cu doua talere: de o parte este un gram, de cealalta o tona ; de o parte sunt eu, de cealalta Statul. Nu e limpede ca a presupune ca eu as putea unele drepturi in fata Statului, e ca si cum as pretinde ca gramul ar putea echilibra tona ? Astfel, tona va avea doar drepturi, iar gramul doar obligatii. STATUL TE STRIVESTE!”²³

CONCLUZII:

---

²³ Griffiths Martin, “Relatii internationale. Scoli, curente, Ganditori”, pag.45.

Pe scurt, după cele dintâi cetăți grecești (poleis) până la nașterea statelor moderne, Statele au evoluat constant. Pornind de la același punct de plecare, ele au avut propria lor evoluție pentru a atinge stadiul de maturitate, adică Statul Modern. Această modernizare statală a avut loc diferit de la o țară la alta, dar în majoritate, noțiunea de Stat a fost obținută prin războaie și conflicte. De exemplu: în Anglia, acesta a avut loc datorită Revoluției glorioase din 1688, care a restrâns puterile monarhului și a stabilit preeminența Parlamentului. În Statele Unite și Franța, Războiul de Independență american din 1775 și revoluția Franceză care a izbucnit la aproape un secol după Revoluția glorioasă, au pus bazele Statului Modern.

După cum această trecere a feudalismului la Statul Modern a fost tardivă, cu puține sau mai multe instituționalizări, au rezultat State puternice sau slabe, centralizate sau puțin centralizate, State autonome sau dependente.

Se poate trage concluzia că era Statului-națiune este deschisă de monarhia parlamentară în Marea Britanie în 1688, de Revoluția Franceză în 1789 și de constituirea Statelor Unite ale Americii.

Viata omului în societate este din ce în ce mai organizată și ghidată de Stat, ceea ce dă naștere omului civilizat, care își guvernează pasiunile și stăpânește emoțiile. Instituțiile politice sunt purtătoare ale puterii discreționare a unui singur om.

Ca organizare politică, statul este în continuă transformare, “vesnicia” lui fiind relativă.²⁴

Rolul statului modern:

În decursul evoluției, statul și-a extins din ce în ce mai mult sfera de activitate, ceea ce a determinat și o schimbare a rolului. Astfel, se poate vorbi, în funcție de etape parcurse:

1. Statul – jandarm (secolul al XIX-lea) care se limita să intervină în domeniul poliției, apărării și în domeniul relațiilor internaționale.
2. Statul – antreprenor (anii 40 ai secolului XX) – începe să intervină și să se manifeste în domeniul industriei și al economiei, prin înființarea de agenți economici ai statului.
3. Statul – provident – are un rol omniprezent, intervenind în toate sectoarele de activitate.
4. Statul – garant este statul care are obligația de a reglementa un cadru larg de drepturi și libertăți cetățenești, de a asigura progresul și de a garanta afirmarea condiției umane.

Astăzi se întâlnesc următoarele forme de guvernământ:

1. **Monarhiile constituționale**, cum este cazul Angliei, Japoniei, Suediei, Olandei, Belgiei, adică acele state unde monarhul domnește dar nu guvernează, el având o simplă funcție de reprezentare a statului;

---

²⁴ Murray Edelman, “Politica și utilizarea simbolurilor”, Editura Polirom, București, 1999, pag.75.

2. **Republici parlamentare** - sunt acele state unde Parlamentul, in raport de celelalte institutii, are un rol primordial, hotarator in organizarea, directionarea si conducerea societatii, dispunand in raport cu executivul sau institutia sefului statului de un surplus de atribute si prerogative. In aceste societati, cum e cazul Germaniei, Italiei, Greciei, Africii de Sud, presedintele, ca sef al statului, are numai un rol reprezentativ, foarte apropiat de cel al monarhilor constitutionali;
3. **Republici prezidentiale**. In aceste societati, cum e cazul S.U.A., Rusiei, Frantei, presedintele, in calitatea sa de sef al statului, detine si exercita importante prerogative legislative si executive, punandu-l intr-o situatie cel putin egala cu cea a parlamentului sau guvernului. In S.U.A., presedintele este insusi seful executivului. Intre caracterul statului si forma de guvernare exista o stransa legatura, unui stat democrat ii corespunde o republica parlamentara sau prezidentiala. Forma de guvernament nu e in masura sa determine esenta statului, caracterul sau democrat sau dictatorial, cel mult o poate influenta, dar in nici un caz determina.²⁵

BIBLIOGRAFIE:

1. Charles Cadoux, "Droit constitutionnel et institutions politiques", vol.I, Cujas, Paris, 1973.
2. Cristian Ionescu, "Trata de drept constitutional contemporan.
3. Ion Deleanu, "Drept constitucional si institutii politice", vol.II, Iasi, 1992.
4. Charles Debbasch, "Science administrative", Dalloz Paris, 1989.
5. Heni Brun, Guy Tremblay, "Droit constitutionnel", Les Editions Yvon Blais Inv. Quebec, 1990.
6. Ion Mitran, "Politologie", Editura Fundatiei Romania de maine, Bucuresti 2000.
7. Boris Negrea, "Teoria generala a dreptului si statului", Chisinau, 1999

---

²⁵ Cristian Ionescu, "Institutii politice si drept constitucional", Editura Juridica, Bucuresti, 2004, pag.71.

8. Tudor Draganu, “Drept constitutional si institutii politice”, vol.I.
9. Sofia Popescu, “Forma de Stat”, Editura Stiintifica si Enciclopedica, Bucuresti.
10. Tudor Draganu “Drept constitucional si institutii politice”, vol. I, Targu Mures, 1993.
11. “Mica Enciclopedie de Politologie”, Editura Stiintifica si Enciclopedica, Bucuresti, 1977.
12. Cristian Ionescu, “Institutii politice si drept constitucional”, Editura Juridica, Bucuresti, 2004.
13. Catalin Zamfir, “Dictionar de sociologie”, Editura Babel, Bucuresti, 1993.
14. M.Vararu, “Dreptul administrativ roman”, Socec, Bucuresti, 1928.
15. Romulus Seisanu, “Historia frontierelor”, Cartea Romaneasca, Bucuresti.
16. Murray Edelman, “Politica si utilizarea simbolurilor”, Editura polirom, Bucuresti, 1999.
17. Gheorghe Bichicean, “Introducere in stiintele politice”, Editura Universitatii „Petru Maior” din Tg.- Mures 2007.